

PATVIRTINTA
Klaipėdos miesto savivaldybės
tarybos 2018 m. vasario 6 d.
sprendimu Nr. T1-26

KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS 2016 METŲ ATASKAITA

(Demografinė būklė – 2017 m. duomenys, sveikatos būklė – 2016 m. duomenys)

Klaipėda, 2017

TURINYS

ĮVADAS	3
BENDROJI DALIS.....	3
Strateginis tikslo siekimas.....	4
1 tikslas – sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį.....	5
2 tikslas – sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką.....	5
3 tikslas – formuoti sveiką gyvenimą ir jos kultūrą.....	6
4 tikslas – užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius.....	7
SPECIALIOJI DALIS.....	9
Prioritetinių sričių identifikavimas.....	9
Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu.....	10
Vaikų skiepavimo apimčių rodikliai.....	11
Sergamumas cukriniu diabetu.....	12
Tyrimai, atlikti 2016 metais Klaipėdos miesto savivaldybėje.....	14
Bendruomenės sveikatos stiprinimo veiklos, susijusios su prioritetinėmis veiklomis.....	15
APIBENDRINIMAS.....	17
REKOMENDACIJOS.....	18
ŠALTINIAI.....	19
PRIEDAI.....	20

ĮVADAS

Visuomenės sveikatos stebėsenos savivaldybėje tikslas – rinkti, tvarkyti, analizuoti ir interpretuoti visuomenės sveikatą charakterizuojančius rodiklius, kad, remiantis išsamia informacija apie savivaldybės bendruomenės sveikatos būklę, sveikatos rizikos veiksnius, būtų galima planuoti ir įgyvendinti savivaldybės visuomenės sveikatos gerinimo priemones. Vykdoma šių duomenų sklaida bei informuojami savivaldybės politikai, siekiant efektyvaus valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) bei savarankiškųjų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo savivaldybės teritorijoje.

2014 m. birželį Lietuvos Respublikos Seimas patvirtino Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų strategiją, kuri nustato nacionalinio sveikatinimo veiklos tikslus ir uždavinius, siekiamus sveikatos lygio rodiklius, kurie būtini siekiant įgyvendinti Lietuvos pažangos strategiją „Lietuva 2030“.

Savivaldybių institucijos Lietuvos sveikatos strategijoje numatytus tikslus ir uždavinius įgyvendina per savivaldybės strateginį plėtros ir strateginį veiklos planus, atsižvelgdamos į savivaldybės gyventojų sveikatos būklę ir jai darančių veiksnių paplitimą (Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 10 straipsnis). Lietuvos sveikatos strategijoje nustatytą gyventojų sveikatos lygį įmanoma pasiekti tik koordinuotai ir sutelktai veikiant įvairiems savivaldybės sektoriams.

Klaipėdos miesto savivaldybės visuomenės sveikatos stebėseną vykdoma remiantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos nuostatų patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais). Visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitoje pateikti visuomenės sveikatai reikšmingi rodikliai, kurie susieti su tam tikru Lietuvos sveikatos strategijos tikslu ir uždaviniu. Savivaldybės rodiklio reikšmė lyginama su šalies rodikliu ir kraštinėmis rodiklio reikšmėmis (didžiausia ir mažiausia šalies rodiklio vertė). Jei Klaipėdos miesto savivaldybės (toliau – Klaipėdos m. sav.) rodiklio reikšmė patenka tarp 10 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis geriausias, žymima žalia spalva; jei Klaipėdos m. sav. rodiklio reikšmė patenka tarp 10 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis – prasčiausias, žymima raudona spalva, kitu atveju žymima geltona spalva.

BENDROJI DALIS

Rodiklių analizė ir interpretavimas atliekamas palyginant einamųjų metų Klaipėdos m. sav. rodiklius su Lietuvos rodikliu. Vadovaujantis šviesoforo principu, savivaldybės suskirstytos į grupes:

- 10 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis atspindi geriausią situaciją, priskiriamos savivaldybių su geriausiais rodikliais grupei ir žymimos žalia spalva;
- 10 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis – prasčiausias, priskiriamos savivaldybių su prasčiausiais rodikliais grupei ir žymimos raudona spalva;
- likusių 27 savivaldybių rodiklio reikšmės žymimos geltona spalva. Šių savivaldybių rodikliai interpretuojami kaip atitinkantys Lietuvos rodiklį.

Rodiklių analizės tikslas yra įvertinti esamą gyventojų sveikatos ir sveikatą lemiančių veiksnių situaciją Klaipėdos m. sav., vertinant ją Lietuvos sveikatos strategijos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo kontekste ir remiantis šia objektyvia informacija planuoti bei įgyvendinti vietines visuomenės sveikatos stiprinimo ir prevencijos priemones. Analizuojamų metų rodiklių duomenys ir jų interpretavimas pateikiami ataskaitos priedo lentelėje „Klaipėdos miesto savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis“. Sudarius Klaipėdos m. sav. probleminių visuomenės sveikatos sričių (temų) sąrašą, buvo atlikta atrinktų rodiklių detalesnė analizė ir vertinimas (žr. skyrių „Specialioji dalis“).

Gyventojų skaičius Klaipėdoje kasmet mažėja. 2017 metų pradžioje Klaipėdoje gyveno 151 309 gyventojai – 3 017 arba 2 proc. mažiau gyventojų nei 2016 metų pradžioje. 2017 metų pradžioje moterų buvo 15 357 daugiau nei vyrų (atitinkamai 83 333 ir 67 976) ir jos sudarė 55,1 proc. visų Klaipėdos miesto gyventojų.

2017 metų pradžioje Klaipėdos mieste didžiąją gyventojų dalį sudarė darbingo amžiaus gyventojai (91 923 arba 60,8 proc.). Klaipėdos m. sav. gyvena daugiau pensinio amžiaus žmonių nei vaikų iki 15 metų amžiaus (atitinkamai 33 812 arba 22,3 proc. ir 25 574 arba 16,9 proc.), tai reiškia, kad Klaipėdos miesto gyventojai senėja. 2016 m. pradžioje vidutinis Klaipėdos miesto gyventojų amžius buvo 42 metai: vyrų – 38 metai, moterų – 45 metai.

Per 2016 metų laikotarpį Klaipėdos m. sav. iš viso mirė 2 089 asmenys (1 058 vyrai bei 1031 moteris), tai 1 asmeniui daugiau nei mirė per 2015 metus (2015 m. mirė 2 088 asmenys). 2016 m. Klaipėdos mieste 1 000 gyventojų teko 13,7 mirusiųjų. Šis rodiklis buvo žemesnis nei Lietuvoje (14,3).

Per 2016 metų laikotarpį Klaipėdos m. sav. gimė 1 784 kūdikių, tai 131 kūdikiu mažiau, nei per 2015 metų laikotarpį (2015 metais gimė 1 915 kūdikių).

Strateginio tikslo siekimas

Lietuvos sveikatos strategijoje numatytas strateginis tikslas – pasiekti, kad 2025 metais šalies gyventojai būtų sveikesni ir gyventų ilgiau, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai. Šiam strateginiam tikslui matuoti yra numatyti 2 rodiklių – vidutinės gyvenimo trukmės ir išvengiamo mirtingumo – stebėjimas.

Daugiausiai gyvenimo metų prarandama dėl ankstyvų mirčių, kurias lemia išorinės priežastys, kraujotakos sistemos ligos, piktybiniai navikai. Klaipėdos m. sav. vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė yra 75,3 metai, čia žmonės gyvena 0,4 metų ilgiau nei visoje šalyje (74,9 metai). Pagal vidutinės tikėtinos gyvenimo trukmės rodiklį Klaipėdos m. sav. atitinka Lietuvos rodiklį (geltonoji zona).

Nuo 2015 m. visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitose analizuojamas išvengiamo mirtingumo rodiklis. Tai mirtingumas, nulemtas ligų (ar būklių), kurių galima išvengti, taikant žinomas efektyvias prevencines, diagnostikas ir gydymo priemones. Remiantis išvengiamo mirtingumo rodiklio struktūra ir dėsningumais, galima kiekybiškai įvertinti pasiektus sveikatos priežiūros tikslus, spręsti apie sveikatos politikos įtaką gyventojų sveikatai bei tobulinti veiksmų

kryptis. Klaipėdos m. sav. išvengiamo mirtingumo rodiklis (31,4 proc.) yra geresnis už Lietuvos rodiklį (33,7 proc.), o santykis – 0,93, todėl ji patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).

1 tikslas – sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį

Uždavinio „Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą“ įgyvendinimui matuoti yra numatyti 5 rodikliai. Įvertinus šiuos rodiklius pagal santykį Klaipėdos m. sav./Lietuva, 3 rodikliai patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona), 1 rodiklis patenka į geltonąją zoną ir 1 rodiklis patenka į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona).

Klaipėdos m. sav. 2016 metais nusižudė 28 asmenys. Klaipėdos m. sav. rodiklis (18,3/100 000 gyv.) yra 1,6 karto mažesnis už Lietuvos rodiklį (28,7/100 000 gyv.), todėl ji patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2016 metais Klaipėdos m. sav. buvo 1 059 mokyklinio amžiaus vaikai, kurie nesimokė mokykloje. Klaipėdos m. sav. rodiklis (85/1 000 gyv.) yra didesnis už Lietuvos rodiklį (66,2/1 000 gyv.), todėl ji patenka į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona).

2016 m. Klaipėdos m. sav. gyveno 393 socialinės rizikos šeimos. Klaipėdos m. sav. rodiklis (2,6/1 000 gyv.) yra geresnis už Lietuvos rodiklį (3,4/1 000 gyv.), todėl ji patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).

Klaipėdos mieste ilgą laiką nedirbančių asmenų 2016 metais buvo 671. Klaipėdos m. sav. rodiklis (0,7 proc.) yra mažesnis už Lietuvos rodiklį (2,2 proc.), todėl ji patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).

Socioekonominę padėtį taip pat atspindi ir gyventojų skaičiaus kitimas. 2016 m. Klaipėdos mieste gimė 1 784, mirė 2 089 asmenys. Neto migracija Klaipėdos m. sav. 2016 m. buvo –649 gyventojų, tai reiškia, kad daugiau žmonių išvyko gyventi iš Klaipėdos.

Analizuojant uždavinio „Sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygiu“ įgyvendinimą atspindinčius rodiklius, po 2 rodiklius patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona) ir į geltonąją zoną.

2016 m. Klaipėdos mieste dėl išorinių priežasčių mirė 151 asmuo. Išorinių mirties priežasčių struktūroje dominuoja savižudybės bei transporto įvykiai. Klaipėdos m. sav. mirtingumo dėl išorinių priežasčių rodiklis (98,8/100 000 gyv.) atitinka Lietuvos rodiklį (106,8/100 000 gyv.), todėl Klaipėdos m. sav. patenka į geltonąją zoną.

Klaipėdos mieste yra 1 447 mokiniai, kurie gauna nemokamą maitinimą mokyklose. Klaipėdos m. sav. rodiklis (87,2/1 000 gyv.) yra mažesnis už Lietuvos rodiklį (188,6/1 000 gyv.), todėl Klaipėdos m. sav. patenka geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).

Klaipėdos mieste yra 1 588 asmenys, kurie gauna socialinę pašalpą. Socialinės pašalpos gavėjų skaičiaus Klaipėdos m. sav. rodiklis (10,4/1 000 gyv.) yra mažesnis už Lietuvos (30,6/1 000 gyv.), todėl ji patenka geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).

Tuberkuliozės registro duomenimis, Klaipėdos m. sav. 2016 metais užfiksuota 50 naujų tuberkuliozės atvejų, Klaipėdos m. sav. rodiklis (32,7/100 000) atitinka Lietuvos rodiklį (40,1/100 000), todėl Klaipėdos m. sav. patenka į geltonąją zoną.

2 tikslas – sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką

Tikslui „Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką“ įgyvendinti numatyti 4 uždaviniai.

Vertinant uždavinio „Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą“ įgyvendinimą, 3 rodikliai patenka į geltonąją ir 1 – į raudonąją zoną.

Klaipėdos mieste žuvusių ar sunkiai sužalotų dėl nelaimingų atsitikimų darbe užregistruota 11 asmenų. Klaipėdos m. sav. rodiklis (1,2/10 000 darbingo amžiaus gyv.) yra blogesnis už Lietuvos rodiklį (0,9/10 000 gyv.), todėl Klaipėdos m. sav. patenka į raudonąją zoną.

2016 metais Klaipėdos mieste užregistruoti 417 susižaloję dėl nukritimų vyresni nei 65 metų amžiaus gyventojai. Klaipėdos m. sav. rodiklis (144,6/10 000 gyv.) atitinka Lietuvos rodiklį (146,9/10 000 gyv.), todėl šis rodiklis patenka į geltonąją zoną.

Klaipėdos m. sav. darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, buvo 537. Klaipėdos m. sav. rodiklis (58,6/10 000 gyv.) atitinka Lietuvos rodiklį (65,8/10 000 gyv.), todėl šis rodiklis patenka į geltonąją zoną.

Klaipėdos mieste sirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis buvo užregistruota 970 asmenų. Klaipėdos m. sav. rodiklis (63,5/10 000 gyv.) atitinka Lietuvos rodiklį (77,6/10 000 gyv.), todėl ji patenka į geltonąją zoną.

2 uždavinio „Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį“ įgyvendinimui matuoti yra numatyti 2 rodikliai. Įvertinus šiuos rodiklius pagal santykį Klaipėdos m. sav./Lietuva, abu rodikliai patenka į Lietuvos rodiklį atitinkančią grupę (geltonoji zona).

2016 metais Klaipėdos mieste dėl atsitiktinio paskendimo mirė 7 asmenys. Klaipėdos m. sav. rodiklis (4,6/100 000 gyv.) atitinka Lietuvos rodiklį (6,6/100 000 gyv.), todėl patenka į geltonąją zoną.

Klaipėdos mieste dėl nukritimo mirė 23 asmenys. Klaipėdos m. sav. rodiklis (15,1/100 000 gyv.) atitinka Lietuvos rodiklį (14/100 000 gyv.), todėl ji patenka į geltonąją zoną.

3 uždavinio „Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių“ įgyvendinimui matuoti yra numatyti 3 rodikliai. Įvertinus šiuos rodiklius pagal santykį Klaipėdos m. sav./Lietuva, 2 rodikliai patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona), 1 rodiklis – į geltonąją zoną.

2016 m. Klaipėdos mieste dėl transporto įvykių mirė 4 asmenys. Klaipėdos m. sav. rodiklis (2,6/100 000 gyv.) mažesnis už Lietuvos rodiklį (8,6/100 000 gyv.), o santykis yra 0,31, todėl Klaipėdos m. sav. patenka į žaliają zoną.

2016 m. Klaipėdos mieste dėl transporto įvykių nefiksuota pėsčiųjų mirčių, todėl savivaldybė patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).

112 Klaipėdos miesto gyventojų per 2016 metus patyrė traumų transporto įvykiuose. Klaipėdos m. sav. rodiklis (73,3/100 000 gyv.) atitinka Lietuvos rodiklį (65,4/100 000 gyv.) ir patenka į geltonąją zoną.

Uždaviniui „Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą“ numatyti stebėti 3 rodikliai, tačiau ne visus juos galima palyginti su kitomis savivaldybėmis, nes nėra sukurta bendra duomenų rinkimo, skaičiavimo metodika.

AB „Klaipėdos vanduo“ duomenimis, 2016 metais tiekiamas vanduo iš visų keturių vandenviečių atitiko geriamojo vandens higienos normos keliamus reikalavimus.

2016 m. Klaipėdos m. sav. viešai tiekiamo geriamojo vandens paslaugomis naudojosi 99,9 proc. gyventojų.

2016 m. Klaipėdos m. sav. nuotekų tvarkymo paslaugomis naudojosi 99,9 proc. gyventojų.

3 tikslas – formuoti sveiką gyvenimą ir jos kultūrą

Tiksliui „Formuoti sveiką gyvenimą ir jos kultūrą“ numatyti 2 uždaviniai, kurių įgyvendinimą atspindį tam tikri rodikliai.

Uždavinio „Sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą“ įgyvendinimui matuoti yra numatyti 5 rodikliai. Įvertinus šiuos rodiklius pagal santykį Klaipėdos m. sav./Lietuva, 2 rodikliai patenka į geltonąją zoną ir 3 rodikliai – į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona).

2016 m. užregistruota 17 mirčių dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu. Klaipėdos m. sav. rodiklis (11,1/100 000 gyv.) yra didesnis už Lietuvos rodiklį (4,5/100 000 gyv.), todėl Klaipėdos m. sav. patenka į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona).

2016 m. Klaipėdos m. sav. užregistruotos 25 mirtys dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu. Klaipėdos m. sav. rodiklis (16,4/100 000 gyv.) atitinka Lietuvos rodiklį (23,4/100 000 gyv.), todėl ji patenka į geltonąją zoną.

Klaipėdos m. sav. buvo užregistruotos 128 nusikalstamos veikos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda (nusikaltimai). Klaipėdos m. sav. rodiklis (83,8/100 000 gyv.) yra didesnis už Lietuvos rodiklį (54,2/100 000 gyv.), todėl Klaipėdos m. sav. patenka į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona).

2016 m. Klaipėdos m. sav. buvo 1 035 licencijos verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais ir 1 381 licencija verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais. Klaipėdos m. sav. vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais tenka 147,7 gyventojų, tai atitinka Lietuvos rodiklį (172,4 gyventojų), todėl savivaldybė patenka į geltonąją zoną. Klaipėdos m. sav. vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais tenka 110,7 gyventojų, o Lietuvoje – 150,2 gyventojų, todėl savivaldybė patenka į raudonąją zoną.

Uždavinio „Skatinti sveikos mitybos įpročius“ įgyvendinimui matuoti yra numatytas 1 rodiklis.

Higienos instituto duomenimis, Klaipėdos m. sav. 447 kūdikiai buvo išimtinai žindyti iki 6 mėn. amžiaus, Klaipėdos m. sav. rodiklis (27,1 proc.) atitinka Lietuvos rodiklį (35,4 proc.), o santykis yra 0,77, todėl ji patenka į geltonąją zoną.

4 tikslas – užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius

Uždavinio „Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais“ įgyvendinimui matuoti yra numatyti 2 rodikliai.

2016 m. išvengiamų hospitalizacijų Klaipėdos m. sav. buvo 4 848 atvejai. Savivaldybės rodiklis (31,7/1 000 gyv.) atitinka Lietuvos rodiklį (33,8/1 000), todėl Klaipėdos m. sav. patenka į geltonąją zoną.

2016 m. išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų Klaipėdos m. sav. buvo 869 atvejai. Klaipėdos m. sav. rodiklis (7/1 000 gyv.) atitinka Lietuvos rodiklį (6,6/1 000 gyv.), todėl ji patenka į geltonąją zoną.

Uždavinio „Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą“ įgyvendinimui matuoti yra numatyti 6 rodikliai. Įvertinus šiuos rodiklius pagal santykį: Klaipėdos m. sav./Lietuva, 4 rodikliai patenka į Lietuvos rodiklį atitinkančią rodiklių grupę (geltonoji zona), 1 rodiklis – į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona) ir 1 rodiklis – į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona).

Higienos instituto duomenimis, 2016 m. Klaipėdos m. sav. vienam gydytojui teko 2,1 slaugytojo. Tai atitinka Lietuvos rodiklį, todėl Klaipėdos m. sav. patenka į geltonąją zoną.

Klaipėdos m. sav. yra 113 šeimos gydytojų. Klaipėdos m. sav. rodiklis (7,4/10 000 gyv.) atitinka Lietuvos rodiklį (7,3/10 000 gyv.), todėl Klaipėdos m. sav. patenka į geltonąją zoną.

Klaipėdos m. sav. gyventojai pas gydytojus apsilankė 1 326 543 kartus, vienam gyventojui teko 8,7 apsilankymo, tai atitinka Lietuvos rodiklį (8,5 apsilankymo), todėl savivaldybė patenka į geltonąją zoną.

Pagal savivaldybei pavaldžių stacionarines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių asmens sveikatos priežiūros įstaigų pacientų pasitenkinimo lygį Klaipėdos m. sav. patenka į žaliąją zoną (Klaipėdos m. sav. pacientų pasitenkinimo lygis yra 19,5 balo, o Lietuvos – 18,8 balo).

Tuberkuliozės registro duomenimis, Klaipėdos m. sav. 2016 m. užfiksuota 10 naujų vaistams atsparios tuberkuliozės atvejų, Klaipėdos m. sav. rodiklis (6,5/10 000 gyv.) atitinka Lietuvos rodiklį (4,1/100 000), todėl ji patenka į geltonąją zoną.

2016 m. savivaldybėje nustatyta 50 naujų ŽIV ir lytiškai plintančių ligų atvejų, Klaipėdos m. sav. rodiklis (3,3/10 000 gyv.) yra didesnis už Lietuvos rodiklį (2,9/10 000 gyv.), todėl ji patenka į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona).

Uždavinio „Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą“ įgyvendinimui matuoti yra numatyti 6 rodikliai. Įvertinus šiuos rodiklius pagal santykį Klaipėdos m. sav./Lietuva, 2 rodikliai patenka į

geriausių rodiklių grupę (žalioji zona), 1 – į geltonąją zoną ir 3 – į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona).

Higienos instituto duomenimis, 2016 m. Klaipėdos m. sav. mirė 4 kūdikiai, savivaldybės rodiklis (2,2/1 000 gyvų gimusių kūdikių) yra mažesnis už Lietuvos rodiklį (4,5/1 000 gyvų gimusių kūdikių), todėl ji patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).

Klaipėdos mieste 1 922 vaikai buvo paskiepyti MMR1 (tymų, epideminio parotito, raudonukės) vakcina. Klaipėdos m. sav. rodiklis (90,4 proc.) yra mažesnis už Lietuvos rodiklį (93,7 proc.), todėl ji patenka į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona).

1 990 vaikų buvo paskiepyti DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo), poliomielite ir B tipo *Haemophilus influenzae* infekcijos vakcina. Klaipėdos m. sav. rodiklis (91,8 proc.) yra mažesnis už Lietuvos rodiklį (94,1 proc.), todėl ji patenka į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona).

Higienos instituto duomenimis, Klaipėdos m. sav. buvo 905 vaikai, kuriems krūminiai dantys buvo padengti silantinėmis medžiagomis. Klaipėdos m. sav. rodiklis (6,9 proc.) yra mažesnis už Lietuvos rodiklį (17 proc.), todėl Klaipėdos m. sav. patenka į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona).

Klaipėdos m. sav. mokinių dantų ėduonies intensyvumo indeksas (KPI indeksas rodo, kiek ėduonies pažeistų dantų tenka vienam gyventojui) (3,6) yra mažesnis už Lietuvos (4,2), todėl ji patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).

Klaipėdos mieste registruota 11 paauglių (15–17 m.) gimdymų, Klaipėdos m. sav. rodiklis (5,5/1 000 gyv.) atitinka Lietuvos rodiklį (6,2/1 000 gyv.), todėl ji patenka į geltonąją zoną.

Uždavinio „Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę“ įgyvendinimui matuoti yra numatyti 8 rodikliai. Įvertinus šiuos rodiklius pagal santykį: Klaipėdos m. sav./Lietuva, 4 rodikliai patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona), 3 rodikliai – į geltonąją zoną ir 1 rodiklis – į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona).

Statistikos departamento duomenimis, 2016 m. mirčių nuo kraujotakos sistemos ligų Klaipėdos m. sav. buvo užregistruoti 1 079 atvejai. Klaipėdos m. sav. rodiklis (706,1/100 000 gyv.) yra mažesnis už Lietuvos rodiklį (805,5/100 000 gyv.), todėl ji patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).

2016 m. nuo piktybinių navikų mirė 487 klaipėdiečiai. Klaipėdos m. sav. rodiklis (318,7/100 000 gyv.) atitinka Lietuvos rodiklį (285,8/100 000 gyv.), todėl ji patenka į geltonąją zoną.

2016 m. Klaipėdos m. sav. buvo užregistruoti 259 mirčių nuo cerebravaskulinių (smegenų kraujotakos) ligų atvejai. Klaipėdos m. sav. rodiklis (169,5/100 000 gyv.) atitinka Lietuvos rodiklį (195,2/100 000 gyv.), todėl ji patenka į geltonąją zoną.

2016 m. Klaipėdos m. sav. nustatyti 829 nauji II tipo cukrinio diabeto atvejai. Klaipėdos m. sav. rodiklis (54,2/10 000 gyv.) yra didesnis už Lietuvos rodiklį (45,6/10 000 gyv.), todėl ji patenka į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona).

Krūties vėžio ankstyvosios diagnostikos programa yra skirta moterims nuo 50 iki 69 metų amžiaus. Šio amžiaus moterims kartą per 2 metus nemokamai gali būti atliekamas mamografinis tyrimas. Klaipėdos m. sav. 2015–2016 m. šia programa pasinaudojo 14 889 moterys. Klaipėdos m. sav. rodiklis (64,4 proc.) yra didesnis už Lietuvos rodiklį (46,5 proc.), todėl ji patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).

2014–2016 m. savivaldybėje gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių programoje dalyvavo 22 164 moterys. Klaipėdos m. sav. rodiklis (53,3 proc.) atitinka Lietuvos rodiklį (52,5 proc.), todėl ji patenka į geltonąją zoną.

2015–2016 m. storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos programoje dalyvavo 25 857 klaipėdiečiai. Klaipėdos m. sav. rodiklis (55,4 proc.) yra didesnis už Lietuvos rodiklį (49,9 proc.), todėl ji patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).

Asmenų, priskirtų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programa yra skirta vyrams nuo 40 iki 55 metų ir moterims nuo 50 iki 65 metų. 2016 m. savivaldybėje šioje prevencinėje programoje dalyvavo 16 786 asmenys. Klaipėdos m. sav. rodiklis (48,9 proc.) yra didesnis už Lietuvos rodiklį (39 proc.), todėl ji patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).

Klaipėdos teritorinės ligonių kasos duomenimis, 2016 m. Klaipėdos m. sav. priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programoje dalyvavo 7 427 vyrai (62 proc.).

SPECIALIOJI DALIS

Prioritetinių sričių identifikavimas

Iš priedo lentelėje „Klaipėdos miesto savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis“ pateiktų rodiklių reikšmių matyti, kad:

- 15 rodiklių patenka į geriausių savivaldybių rodiklių grupę (žalioji zona);
 - 23 rodikliai patenka į Lietuvos rodiklių atitinkančią grupę (geltonoji zona);
 - 10 rodiklių patenka į prasčiausių savivaldybių grupę (raudonoji zona):
1. Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 gyventojų;
 2. Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų dėl nelaimingų atsitikimų darbe, skaičius 10 000 darbingo amžiaus gyventojų;
 3. Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, 100 000 gyventojų;
 4. Nusikalstamos veiklos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda (nusikaltimai) 100 000 gyv.;
 5. Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais;
 6. Sergamumas ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis (B20–B24) 10 000 gyventojų;
 7. 2 metų amžiaus vaikų MMR1 (tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina, 1 dozė) skiepavimo apimtys, proc.;
 8. 1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina), poliomielito ir B tipo *Haemophilus influenzae* infekcijos skiepavimo apimtys (3 dozės), proc.;
 9. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje;
 10. Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyventojų.

2015 m. 9 rodikliai pateko į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona). 2016 m. prasčiausių grupėje nebėra šio rodiklio: „Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00–A08) 10 000 gyventojų“.

2016 m. į prasčiausių rodiklių grupę pateko šie 2015 m. geltonojoje zonoje buvę rodikliai:

1. Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų dėl nelaimingų atsitikimų darbe, skaičius 10 000 darbingo amžiaus gyventojų;
2. 2 metų amžiaus vaikų MMR1 (tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina, 1 dozė) skiepavimo apimtys, proc.;
3. 1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina), poliomielito ir B tipo *Haemophilus influenzae* infekcijos skiepavimo apimtys (3 dozės), proc.

Klaipėdos miesto savivaldybės bendruomenės sveikatos tarybos išrinkti 3 prioritetiniai visuomenės sveikatos stebėsenos rodikliai:

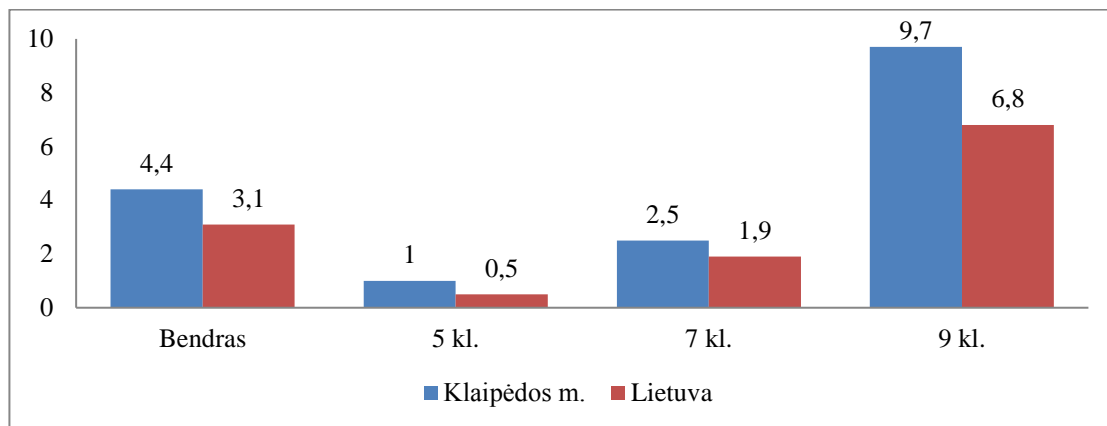
1. Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, 100 000 gyventojų;
2. 2 metų amžiaus vaikų MMR1 (tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina, 1 dozė) skiepavimo apimtys, proc., bei 1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina), poliomielito ir B tipo *Haemophilus influenzae* infekcijos skiepavimo apimtys (3 dozės), proc.;
3. Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyventojų.

Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu

Narkotikų vartojimas – globalinis, visame pasaulyje paplitęs reiškinys. Psichoaktyviųjų medžiagų, ypač narkotikų, vartojimas kelia didžiulių sveikatos ir socialinių problemų. Narkomanijos

ir nusikalstamumo, susijusio su neteisėta psichiką veikiančių medžiagų apyvarta, statistikos rodikliai tampa vis grėsmingesni.

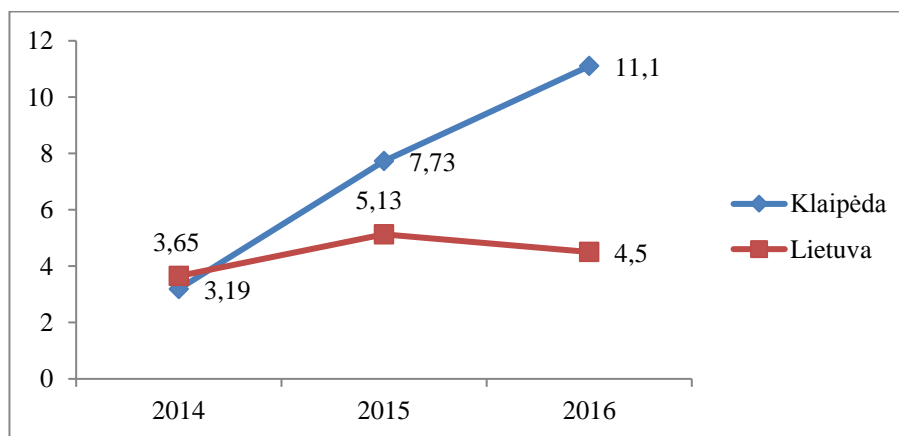
2016 m. visose Lietuvos savivaldybėse buvo vykdomas mokyklinio amžiaus vaikų gyvenimo tyrimas (5, 7 ir 9 klasių mokinių), kuriame dalyvavo 3 190 Klaipėdos m. sav. mokinių. Tyrimas atskleidė, kad per paskutinius 12 mėnesių bent kartą marihuanos bei hašišo vartojo 4,4 proc. Klaipėdos m. sav. ir 3,1 proc. Lietuvos mokinių (1 pav.). Kitas narkotines medžiagas, išskyrus marihuaną ar hašišą, Klaipėdos mieste bent kartą per paskutinius 12 mėnesių vartojo 1,5 proc., o Lietuvoje – 1,3 proc. vaikų.

1 pav. Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutinius 12 mėn. bent kartą vartojo marihuanos ar hašišo, dalis (proc.)

Šaltinis: Higienos institutas

Lietuvoje dėl narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo 2016 m. mirė 128 asmenys, t. y. 21 asmeniu mažiau nei 2015 m. Klaipėdos m. sav. mirtingumas dėl narkotikų vartojimo nuo 2014 m. iki 2016 m. padidėjo 3,5 karto (nuo 3,19 iki 11,1 atvejų 100 000 gyventojų), o Lietuvoje nuo 2015 m. pastebima mirtingumo mažėjimo tendencija. 2016 m. Klaipėdos m. sav. mirtingumas dėl narkotikų vartojimo buvo 2,5 karto didesnis lyginant su Lietuvos rodikliu (2 pav.).

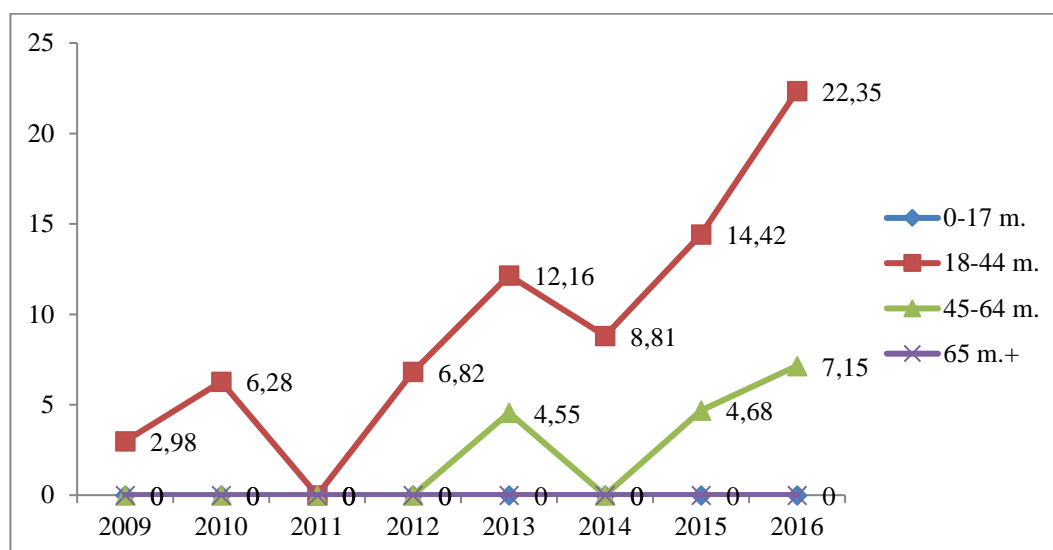

2 pav. Mirtingumas dėl priešasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, Lietuvoje ir Klaipėdos m. sav. 100 000 gyv. 2014–2016 m.

Šaltinis: Higienos institutas

Išanalizavus 2009–2015 m. Klaipėdos m. sav. mirtingumą nuo narkotikų sąlygotų priešasčių pagal amžiaus grupes, aukščiausi mirtingumo rodikliai yra 18–44 metų amžiaus grupėje. Šioje amžiaus grupėje mirtingumas nuo 2009 iki 2016 m. išaugo 7,5 karto (nuo 2,98 iki 22,35 atvejo 100 000 gyv.). 45–64 metų amžiaus grupėje mirtingumas nuo narkotikų sąlygotų priešasčių 2016 m. buvo

3 kartus mažesnis už 18–44 metų amžiaus asmenų mirtingumo rodiklį. Mirusiųjų nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 0–17 metų bei 65 metų ir vyresnių asmenų amžiaus grupėse nebuvo (3 pav.).

3 pav. Mirtingumas nuo narkotikų sąlygotų priežasčių Klaipėdos m. sav. pagal amžiaus grupes, 2009–2016 m. 100 000 gyv.

Šaltinis: Higienos institutas

Vaikų skiepavimo apimčių rodikliai

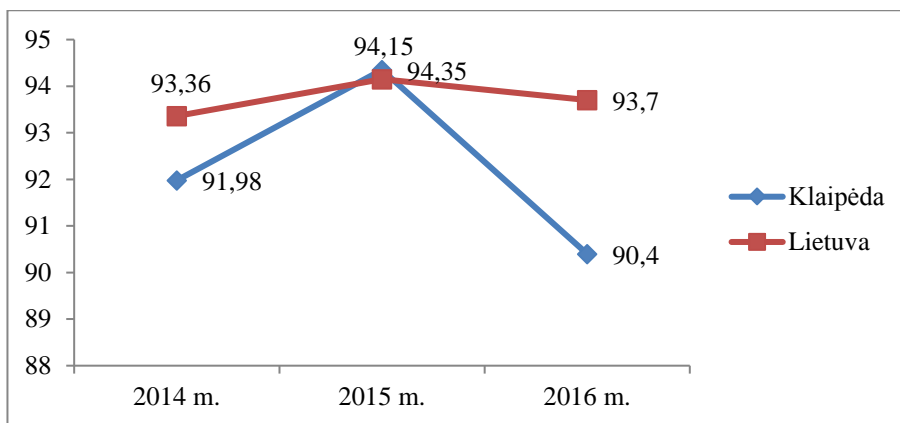
Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) duomenimis, gerais vakcinacijos rodikliais laikoma, kai paskiepytų asmenų skaičius šalyje ir jos regionuose siekia ne mažiau kaip 95 proc. Skiepiant pagal Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepimų kalendorių iki 2009 m. buvo pasiektos pakankamai didelės skiepimų apimtys (94–99 proc. paskiepytų įvairiose amžiaus grupėse), leidžiančios suvaldyti užkrečiamąsias ligas, nuo kurių skiepijama.

Pastebima, kad Lietuvoje skiepų apimtys mažėja ir pagrindinės nepaskiepytų vaikų skaičius augimo priežastys – gyventojų migracija ir tėvų atsisakymas skiepyti. Pastaruoju metu tėvų, abejojančių skiepų nauda ir atsisakančių skiepyti savo vaikus, vis daugėja. Nacionalinio visuomenės sveikatos centro duomenimis, per pastaruosius dešimt metų Klaipėdos apskrityje žymiai sumažėjo sergamumas vakcinomis valdomomis užkrečiamosiomis ligomis – kokliušu, kiaulyte, raudonuke, hepatitu B. 2016 metais buvo užregistruoti 3 kiaulytės (iš jų – 1 mergaitė ir 1 berniukas, priklausantys 4–6 metų amžiaus grupei), 1 kokliušo (1 mergaitė iš 0–3 metų amžiaus grupės) bei 3 tymų (iš jų – 1 mergaitė ir 1 berniukas iš 0–3 metų amžiaus grupės) atvejai, neregistruoti susirgimai poliomieliu, raudonuke, stablige, difterija.

Pagal vaikų skiepavimo apimčių rodiklius 2016 m. Klaipėdos m. sav. pateko į prasčiausių savivaldybių grupę: „2 metų amžiaus vaikų MMR1 (tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina, 1 dozė) skiepavimo apimtys, proc.“ ir „1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina), poliomieliu ir B tipo *Haemophilus influenzae* infekcijos skiepavimo apimtys (3 dozės), proc.“.

Nacionalinis visuomenės sveikatos centras duomenis apie skiepų apimtį teikia sujungdamas Klaipėdos m. sav. ir Neringos sav. dėl mažo Neringos sav. gyventojų skaičiaus (pvz., MMR vakcina (nuo tymų, epideminio parotito ir raudonukės) 1 doze abiejose savivaldybėse buvo paskiepyti 1 928 vaikai, iš kurių 6 buvo paskiepyti Neringos PSPC).

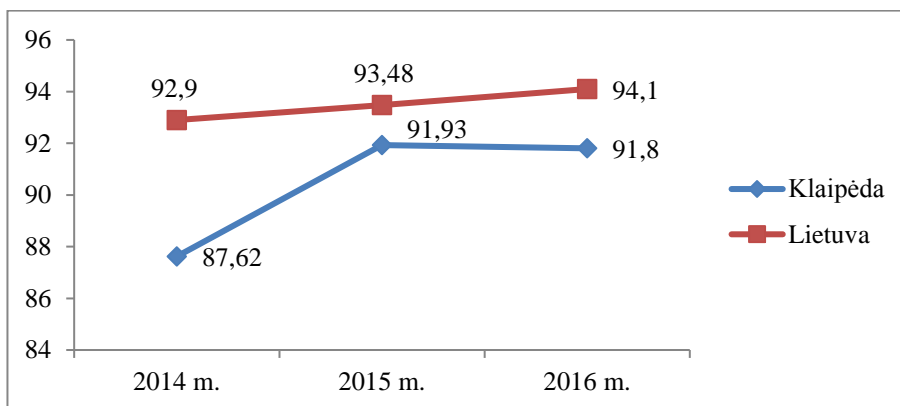
2016 m. iš viso Lietuvoje MMR vakcina (nuo tymų, epideminio parotito ir raudonukės) 1 doze buvo paskiepyti 27 216 dvejų metų amžiaus vaikų. Tai sudarė 93,7 proc. tikslinės populiacijos, Klaipėdoje – 90,4 proc. (šis skiepų rodiklis prasčiausias per 2014–2016 m. (4 pav.)).

4 pav. 2 metų amžiaus vaikų MMR1 skiepijimo apimtys, proc., Klaipėdos m. sav. ir Lietuvoje, 2014–2016 m.

Šaltinis: Higienos institutas

2016 m. 94,1 proc. visų 1 metų amžiaus vaikų buvo pasiskiepiję DTP (difterijos, stabligės, kokliušo), poliomielioto ir B tipo *Haemophilus influenzae* infekcijos vakcina, Klaipėdos m. sav. šis rodiklis buvo mažesnis – 91,8 proc. Nuo 2014 iki 2016 m. šių skiepų apimtys Klaipėdoje išaugo nuo 87,62 iki 91,8 proc., bet dar atsilieka nuo Lietuvos rodiklio (5 pav.).

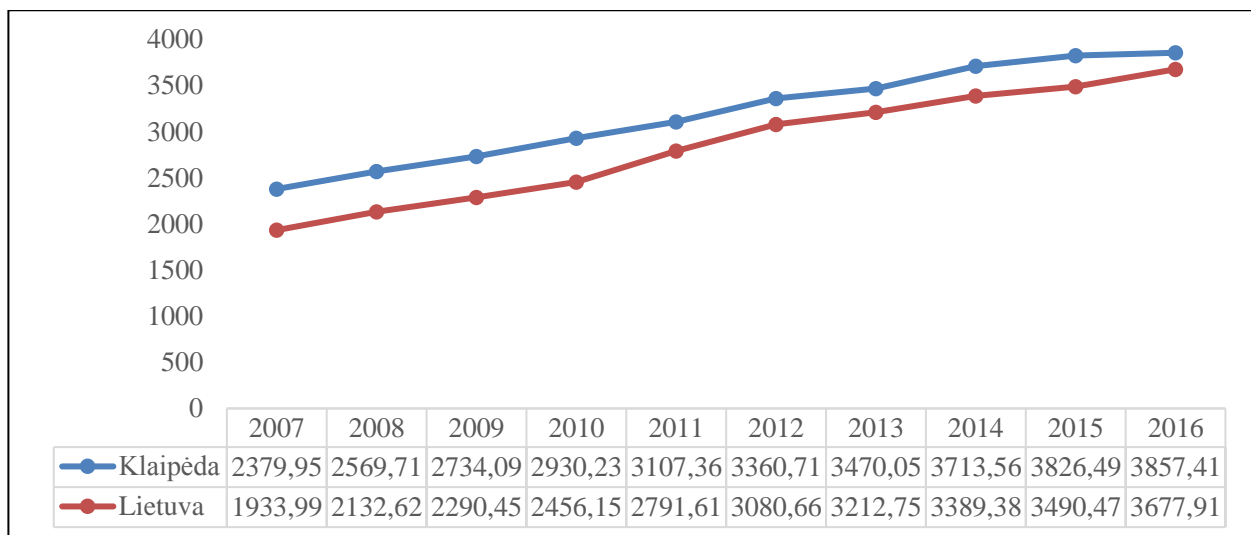

5 pav. 1 metų amžiaus vaikų DTP3, poliomielioto ir B tipo *Haemophilus influenzae* infekcijos skiepijimo apimtys, proc., Klaipėdos m. sav. ir Lietuvoje, 2014–2016 m.

Šaltinis: Higienos institutas

Sergamumas cukriniu diabetu

Higienos instituto duomenimis, nuo 2007 iki 2016 m. ligotumas cukriniu diabetu (CD) Klaipėdos mieste išaugo 1,6 karto: 2007 m. 100 000 Klaipėdos miesto gyventojų teko 2 379,95 diabeto atvejo, o 2016 m. – 3 857,41 atvejo. Ligotumas cukriniu diabetu Klaipėdoje nuo 2007 iki 2016 metų išlieka aukštesnis už Lietuvos rodiklį (6 pav.).

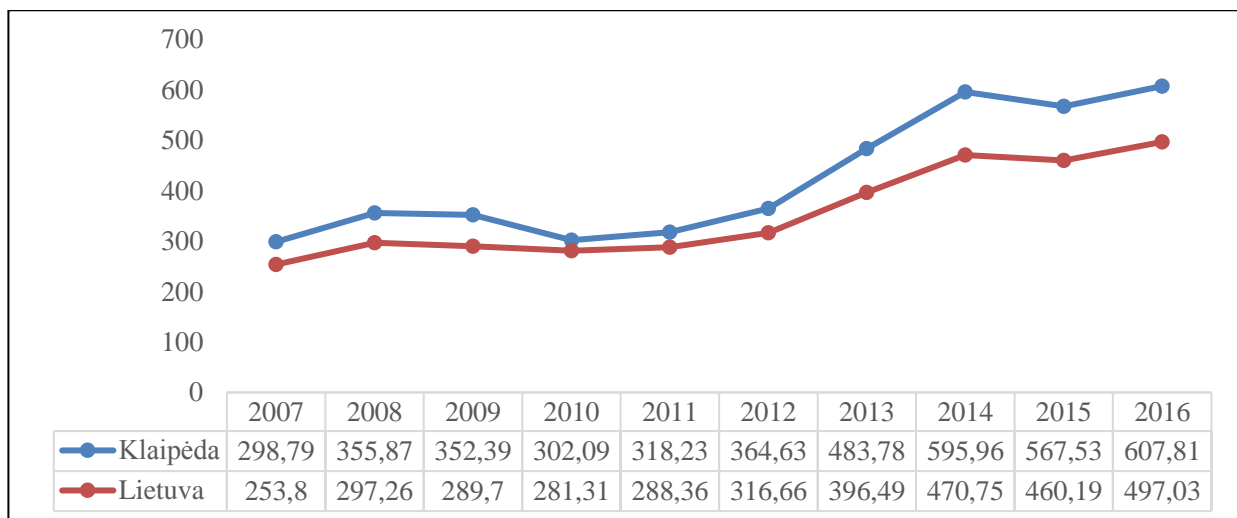

6 pav. Ligtumas cukriniu diabetu (E10–E14) Lietuvoje ir Klaipėdos m. sav.
2007–2016 m. (100 000 gyv.)

Šaltinis: Higienos institutas

Analizuojant per metus nustatytų naujų ligos atvejų struktūrą, stebimas žymus diagnozuotų cukrinio diabeto atvejų augimas nuo 2011 iki 2016 metų tiek Lietuvoje, tiek ir Klaipėdoje. Per šį laikotarpį Klaipėdoje cukrinio diabeto atvejų skaičius išaugo dvigubai – nuo 318,23 iki 607,81 atv./100 000 gyv.

Nuo 2007 metų iki 2016 metų sergamumas cukriniu debetu Klaipėdos mieste išaugo 2 kartus (2007 m. – 298,79/100 000 gyv., 2016 m. – 607,81/100 000 gyv.) (7 pav.).

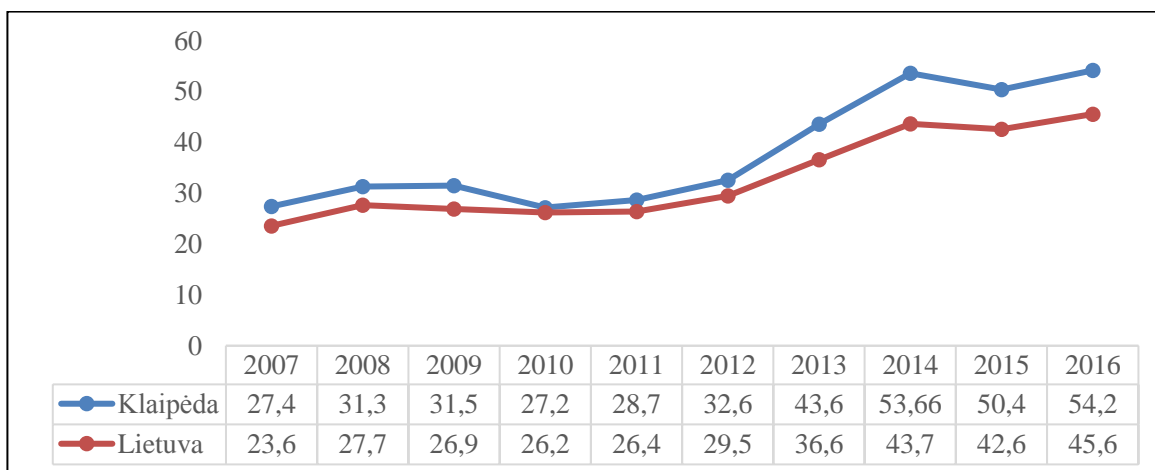
7 pav. Sergamumas cukriniu diabetu (E10–E14) Lietuvoje ir Klaipėdos m. sav.
2007–2016 m. (100 000 gyv.).

Šaltinis: Higienos institutas

Daugiausia cukrinio diabeto atvejų sudaro II tipo cukrinis diabetas (nuo insulino nepriklausomas diabetas). Higienos instituto duomenimis, ši liga 2016 m. Lietuvoje buvo nustatyta 13 079 asmenims.

2016 m. 829 Klaipėdos mieste gyvenantiems asmenims ambulatorinėse asmens sveikatos priežiūros įstaigose pirmą kartą gyvenime buvo užregistruotas II tipo cukrinis diabetas. Sergamumas šia liga Klaipėdoje – 54,2/10 000 gyv., o Lietuvoje – 45,6/10 000 gyv. Didžiausias sergamumo rodiklis nustatytas Šiaulių m. sav. (71,1/10 000 gyv.), mažiausias – Telšių r. sav. gyventojams (24,2/10 000 gyv.)

Sergamumas II tipo cukriniu diabetu nuo 2007 m. iki 2016 m. tiek Klaipėdoje, tiek Lietuvoje išaugo du kartus, tačiau Klaipėdos m. sav. rodiklis išlieka aukštesnis už Lietuvos rodiklį (8 pav.).

8 pav. Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) Lietuvoje ir Klaipėdos m. sav. 2007-2016 m. (10 000 gyv.).

Šaltinis: Higienos institutas

Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuro duomenimis, nuo 2009 iki 2016 m. stebėtas mokyklinio amžiaus vaikų, turinčių antsvorį arba nutukimą, skaičiaus augimas. Nuo 2009 iki 2016 m. antsvorį turinčių vaikų skaičius nuo 3 proc. padidėjo iki 13,6 proc., nutukusių vaikų dalis – nuo 1 proc. 2009 m. padidėjo iki 5,1 proc. 2016 m.

Tyrimai, atlikti 2016 metais Klaipėdos miesto savivaldybėje

„Europos jaunimas – narkomanijos prevencijos programa“ tyrimas

Tyrimo tikslas – ištirti socialinės aplinkos poveikį vaikams ir jaunimui, sužinoti jų požiūrį į narkotinių ir psichoaktyvių medžiagų vartojimą.

Tyrimo medžiaga ir metodai: tyrimą vykdė Islandijos socialinių tyrimų ir analizės centras (ICSRA), Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras bei 8 kitų Europos miestų savivaldybės. Tyrime dalyvavo 15–16 metų amžiaus mokiniai, tyrimo dieną užpildę klausimyną apie psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą.

Tyrimo rezultatai: tyrime Klaipėdoje dalyvavo 1 173 mokiniai. Reguliariai rūko 19,8 proc. Klaipėdos ir 14,5 proc. kitų Europos miestų paauglių. Bent kartą gyvenime alkoholį vartojo 82,8 proc. Klaipėdos ir 80,8 proc. kitų miestų paauglių. Bent kartą gyvenime kanapių vartojo 19 proc. Klaipėdos ir 19,4 proc. kitų miestų paauglių. Tiek Klaipėdoje, tiek Europos miestuose 15 metų yra dažniausias amžius, kai paaugliai pirmą kartą savo gyvenime paragauja alkoholio, pabando kanapių, pradeda reguliariai rūkyti, o pirmą cigaretę surūko būdami 14 metų amžiaus. Įvairiose Klaipėdos m. sav. mokyklose psichoaktyvių medžiagų vartojimo paplitimas yra skirtingas, todėl kiekvienai tyrime dalyvavusiai mokyklai buvo parengta duomenų analizė.

Mokyklinio amžiaus vaikų gyvenimo tyrimas

Tyrimo tikslas – įvertinti Klaipėdos miesto savivaldybės mokyklinio amžiaus vaikų gyvenimo, elgsenos ir sveikatos ypatumus.

Tyrimo medžiaga ir metodai: tyrimą vykdė Higienos institutas ir visuomenės sveikatos biurai. Tyrime dalyvavo 5-os, 7-os bei 9-os klasių mokiniai. Klaipėdos m. sav. mokyklinio amžiaus vaikų gyvenimo ištinis tyrimas buvo atliktas 2016 m. gegužės mėn. Dalyvavo 3 190 mokinių. Tyrimą organizavo Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras (anketų grįžtamumas – 71,9 proc.).

Tyrimo rezultatai: 23,1 proc. Klaipėdos miesto mokinių nurodė, kad kasdien, ne pamokų metu, laisvalaikiu mankština ir sportuoja. 19,5 proc. Klaipėdos miesto mokinių ypač pasyviai leidžia laisvalaikį. Klaipėdos mieste kasdien pusryčiauja 57,3 proc., o Lietuvoje – 51,7 proc. mokinių. Daugiau nei 60 proc. Klaipėdos miesto mokinių valosi dantis kelis kartus per dieną.

Mokinių kuprinių svėrimo akcija „Ar žinai, kiek sveria tavo kuprinė?“

Tyrimo tikslas – išsiaiškinti, kokio svorio kuprines nešioja Klaipėdos miesto 1–6 klasių mokiniai, ir atkreipti mokinių ir tėvų dėmesį į mokyklinių kuprinių svorį, turinį bei galimą sunkios kuprinės poveikį vaiko sveikatai.

Tyrimo medžiaga ir metodai: tyrimas vyko 2016 m. rugsėjo ir spalio mėn. Buvo pasverti 1–6 klasių mokiniai ir jų kuprinės, dalyvavo 9 362 mokiniai.

Tyrimo rezultatai: kas antro (52,7 proc.) mokinio kuprinės svoris sudarė iki 10 proc. vaikų svorio, t. y. tiek, kiek rekomenduojama. 8,2 proc. vaikų kuprinės buvo labai sunkios, t. y. viršijo 15 proc. mokinio kūno svorio. Daugiausia sunkių kuprinių nešioja antrų klasių mokiniai. 80 proc. mokinių kuprinės turi atšvaitus, jų didžiausia dalis yra tarp antrojų (97,6 proc.), o mažiausiai atšvaitų turi 6 klasių mokiniai – 59,5 proc. Siekiant įvertinti mokinių nuomonę apie kuprinių svorį, buvo vaikų klausama „Ar tau kuprinė yra sunki?“. Kas penktas (18,3 proc.) mokinių atsakė, kad jo kuprinė yra sunki, didžiausia mokinių dalis, kuriems buvo per sunki kuprinė, buvo tarp penktųjų (23,4 proc.).

Bendruomenės sveikatos stiprinimo veiklos, susijusios su prioritetinėmis veiklomis

Narkotinių medžiagų vartojimo prevencija:

Klaipėdos m. sav. ugdymo įstaigose organizuoti ir pravesti 26 renginiai, skirti narkotikų vartojimo prevencijai: 21 mokykloje skaitytos paskaitos mokiniams apie psichoaktyviųjų medžiagų keliamą žalą organizmui, organizuota konferencija mokiniams „Pasaulis be žalingų įpročių“, vykdyta filmų „Žalingi įpročiai“, „Sieki euforijos – rinkis teisingai“ peržiūra ir aptarimas, organizuotas konkursas „Ar žinai apie psichotropinių medžiagų vartojimo žalą?“, organizuotas plakatų konkursas „Visa tiesa apie žalingus įpročius“. Parengti 7 informaciniai stendai mokyklose apie narkotikų vartojimo žalą.

Vykdytos psichologinės konsultacijos bendruomenės nariams, priklausomiems nuo psichoaktyviųjų medžiagų.

Skelbiamas edukacinis straipsnis bendruomenei Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuro interneto svetainėje „Psichotropinių medžiagų vartojimo prevencija“.

Bendruomenei platinti lankstinukai „Psichoaktyvios medžiagos. Informacija tėvams“ (1 100 lankstinukų).

Vaikų skiepų apimčių didinimas:

Tėvams, lankantiems „Sveikos šeimos akademijos“ užsiėmimų ciklą, skaityta paskaita „Viskas apie kūdikių alergijas ir skiepus“.

Imunologijos dienos paminėti Klaipėdos miesto mokiniams parengtas straipsnis, plakatas, informacinis stendas, skaityta paskaita apie imunizaciją ir vakcinaciją.

Cukrinio diabeto (CD) prevencija:

Vykdyta Širdies ir kraujagyslių ligų (ŠKL) ir cukrinio diabeto rizikos grupės asmenų sveikatos stiprinimo programa, kurioje dalyvavo 26 cukriniu diabetu sergantys asmenys. Skaityta paskaita šios programos dalyviams „Širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto rizikos veiksniai, sveikatos rodiklių supratimas“ (17 dalyvių).

Bendruomenei ir ŠKL programos dalyviams platinti lankstinukai „Širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto stiprinimo programa“ (1 500 lankstinukų).

Vestos mankštos bendruomenei (zumba, kalanetika, mankštos senjorams), kiti fizinio aktyvumo užsiėmimai (šiaurietiško ėjimo mokymai, vaikščiojimo grupių užsiėmimai, dviračių žygiai).

Diabeto dienos minėjimui bendruomenei skaityta paskaita apie diabetą, parengtas informacinis straipsnis „Cukrinis diabetas ir fizinis aktyvumas“, informacinis pranešimas radijo laidoje apie cukrinį diabetą.

Skaityta paskaita mokyklų bendruomenėms „Klastinga liga – cukrinis diabetas“, parengtas informacinis stendas „Diabetas – kas tai?“.

Nuo 2017 m. Klaipėdos miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigose mitybos organizavimą perėmė Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras (perspektyvinių valgiaraščių rengimas ir derinimas su Klaipėdos valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba).

APIBENDRINIMAS

1. Gyventojų skaičius Klaipėdos mieste kasmet mažėja. Klaipėdos m. sav. gyventojai pagal lytį – 55,1 proc. moterų ir 44,9 proc. vyrų. Didžiąją gyventojų dalį (60,8 proc.) sudaro darbingo amžiaus gyventojai. Išlieka gyventojų senėjimo tendencija, nes Klaipėdos m. sav. gyvena daugiau pensinio amžiaus žmonių nei vaikų.

2. Klaipėdos mieste mažėja gimstamumas, o mirtingumas išlieka stabilus.

3. Lyginant 2016 m. su 2015 m., į prasčiausių rodiklių grupę pateko šie 2015 m. geltonojoje zonoje buvę rodikliai:

- Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų dėl nelaimingų atsitikimų darbe, skaičius 10 000 darbingo amžiaus gyventojų;

- 2 metų amžiaus vaikų MMR1 (tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina, 1 dozė) skiepavimo apimtys, proc.;

- 1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina), poliomielite ir B tipo *Haemophilus influenzae* infekcijos skiepavimo apimtys (3 dozės), proc.

4. Iš 11 savivaldybės rodiklių, kurie pateko į prasčiausių rodiklių grupę, buvo išrinktos 3 prioritetinės Klaipėdos m. sav. sritys:

- Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, 100 000 gyventojų;

- 2 metų amžiaus vaikų MMR1 (tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina, 1 dozė) skiepavimo apimtys, proc., bei 1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina), poliomielite ir B tipo *Haemophilus influenzae* infekcijos skiepavimo apimtys (3 dozės), proc.;

- Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyventojų.

5. Klaipėdoje dėl narkotinių medžiagų vartojimo 2016 m. mirė 17 asmenų (11,1 atvejo 100 000 gyventojų), o Lietuvos rodiklis yra 2,5 karto mažesnis (4,5/100 000 gyventojų). Klaipėdos mieste stebima mirtingumo nuo narkotinių medžiagų vartojimo didėjimo, o Lietuvoje – mažėjimo tendencija.

6. 2016 m. Klaipėdoje MMR vakcina (nuo tymų, epideminio parotito ir raudonukės) 1 doze buvo paskiepyti 90,4 proc. dvejų metų amžiaus vaikų, o visoje Lietuvoje – 93,7 proc. Klaipėdoje šis skiepavimas prasčiausias lyginant su 2014 ir 2015 m.

2016 m. Klaipėdoje 91,8 proc. 1 metų amžiaus vaikų buvo paskiepyti DTP (difterijos, stabligės, kokliušo), poliomielite ir B tipo *Haemophilus influenzae* infekcijos 3 dozių vakcina, o Lietuvoje šis rodiklis buvo didesnis – 94,1 proc. vaikų. Nuo 2014 iki 2016 m. šių skiepavimų apimtys Klaipėdoje išaugo nuo 87,62 iki 91,8 proc., bet dar atsilieka nuo Lietuvos rodiklio.

7. Sergamumas II tipo cukriniu diabetu Klaipėdos m. sav. yra didesnis už Lietuvos rodiklį (2016 metais Klaipėdos m. sav. rodiklis – 54,2/100 000 gyventojų, Lietuvos rodiklis – 45,6/100 000 gyventojų). Sergamumas II tipo cukriniu diabetu tiek Lietuvoje, tiek Klaipėdoje turi didėjimo tendenciją. Nutukimas tiesiogiai susijęs su II tipo cukrinio diabeto atsiradimu. Klaipėdos mieste nuo 2009 iki 2016 m. antsvorį turinčių vaikų skaičius nuo 3 proc. padidėjo iki 13,6 proc., nutukusių vaikų dalis – nuo 1 proc. 2009 m. padidėjo iki 5,1 proc. 2016 m.

REKOMENDACIJOS

Siekiant geresnės Klaipėdos m. sav. gyventojų sveikatos būklės, rekomenduojama:

- skatinti gyventojus aktyviau dalyvauti Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuro organizuojamose sveikatinimo veiklose;
- gyventojus, turinčius sveikatos rizikos veiksnius (psichoaktyviųjų medžiagų vartojimas, nutukimas, mažas fizinis aktyvumas) konsultuoti dėl galimybių ir būdų šiems veiksniams šalinti;
- rengti ir viešinti Klaipėdos miesto bendruomenei skirtus edukacinius straipsnius psichoaktyviųjų medžiagų prevencijos tema;
- vykdyti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevenciją bendrojo lavinimo ir profesinėse mokyklose;
- vesti paskaitas tėvams, rengti ir platinti lankstinukus apie vaikų vakcinaciją;
- siekti, kad ne tik ikimokyklinio ugdymo įstaigose, bet ir bendrojo ugdymo mokyklose mokiniams būtų ruošiamas sveikas, subalansuotas maistas;
- rengiant ir vykdant vaikų sveikatos stiprinimo programas, atkreipti dėmesį į atsvorį ar nutukimą turinčių vaikų sveikatos būklę, skatinti jų fizinį aktyvumą;
- skatinti 40–65 m. amžiaus rizikos grupių asmenis, kurie dalyvauja Asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programoje, dalyvauti Širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto rizikos grupės asmenų sveikatos stiprinimo programoje.

ŠALTINIAI

1. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 liepos 16 d. įsakymas Nr. V-815 „Dėl Sveikatos netolygumų mažinimo Lietuvoje 2014–2023 m. veiksmų plano patvirtinimo“, TAR, 2014-07-17, Nr. 10332.
2. Visuomenės sveikatos netolygumai. Pasaulinė sveikatos diena – suvaldyk diabetą! Higienos institutas, 2016, Nr. 1 (14).
3. Visuomenės sveikatos netolygumai. Išvengiamas mirtingumas: ką jis sako apie sveikatos sistemos veiklą? Higienos institutas, 2014, Nr. 3 (7).
5. Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2016 m. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras. Vilnius, 2016.
6. Klaipėdos miesto savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2015 metų ataskaita. Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras, 2016.
7. Želvienė A. Savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitų rašymo metodinės rekomendacijos. Higienos institutas, Vilnius, 2015.
8. Lidžiūtė L., Stasiuvienė D. Tėvų, kurių vaikai lanko darželį, informuotumas apie vakcinas ir jų požiūris į vaikų imunoprofilaktiką. Visuomenės sveikata, 2015, Nr. 1.
9. Mokyklinio amžiaus vaikų gyvenamosios tyrimas. 2016 m. rodiklių suvestinė-ataskaita. Higienos institutas, Visuomenės sveikatos technologijų centro tyrimų skyrius. Vilnius, 2016.

**Ataskaitą parengė
Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras**

KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖS SVEIKATOS IR SU SVEIKATA SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ PROFILIS

Rodiklis	Atvejų sk. savivaldybėje	Savivaldybės rodiklis	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė / Lietuva
1	2	3	4	5	6	7
Strateginis tikslas – pasiekti, kad 2025 metais šalies gyventojai būtų sveikesni ir gyventų ilgiau, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai						
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė (metais)		75,3	74,9	70,0	77,2	1,01
Išvengiamas mirtingumas (proc.)	656	31,4	33,7	24,8	42,8	0,93
1 TIKSLAS. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį						
1.1 uždavinys. Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą						
Mirtingumas dėl savižudybių (X60–X84) 100 000 gyventojų	28	18,3	28,7	11,4	72,7	0,64
Standartizuotas mirtingumo dėl savižudybių rodiklis (X60–X84) 100 000 gyventojų	28	18,7	28,2	11,9	75,0	0,66
Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 gyventojų	1 059	85,0	66,2	33,5	134,2	1,28
Socialinės rizikos šeimų skaičius 1 000 gyventojų	393	2,6	3,4	1,2	7,9	0,76
Ilgalaikio nedarbo lygis (proc.)	671	0,7	2,2	0,6	8,1	0,32
Gyventojų skaičiaus pokytis 1 000 gyventojų	-3 017	-15,5	-14,2	-24,5	-4,2	1,09
1.2 uždavinys. Sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygiu						
Mirtingumas dėl išorinių priežasčių (V01–Y98) 100 000 gyventojų	151	98,8	106,8	70,3	187,2	0,93
Standartizuotas mirtingumo dėl išorinių priežasčių rodiklis (V01–Y98) 100 000 gyventojų	151	98,6	105,5	68,8	189,6	0,93
Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose, skaičius 1 000 gyventojų	1 447	87,2	188,6	87,2	426,3	0,46
Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1 000 gyventojų	1 588	10,4	30,6	10,4	81,4	0,34
Sergamumas tuberkulioze (A15–A19) 100 000 gyventojų	50	32,7	40,1	17,8	114,5	0,82
2 TIKSLAS. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką						
2.1 uždavinys. Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą						
Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų dėl nelaimingų atsitikimų darbe, skaičius 10 000 darbingo amžiaus gyventojų	11	1,2	0,9	0,0	2,6	1,32
Susižalojimo dėl nukritimo atvejų skaičius (W00–W19) 65+	417	144,6	146,9	85,2	222,8	0,98

m. amžiaus grupėje 100 000 gyventojų						
Darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, skaičius 10 000 gyventojų	537	58,6	65,8	46,3	108,4	0,89
Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00–A08) 100 000 gyventojų	970	63,5	77,6	10,0	126,2	0,82
2.2 uždavinys Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį						
Mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo (W65–W74) 100 000 gyventojų	7	4,6	6,6	0,0	24,8	0,69
Standartizuotas mirtingumo dėl atsitiktinio paskendimo rodiklis (W65–W74) 100 000 gyventojų	7	4,3	6,5	0,0	26,7	0,67
Mirtingumas dėl nukritimų (W00–W19) 100 000 gyventojų	23	15,1	14,0	0,0	39,6	1,08
Standartizuotas mirtingumo dėl nukritimo rodiklis (W00–W19) 100 000 gyventojų	23	14,7	13,9	0,0	33,9	1,06
2.3 uždavinys. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių						
Mirtingumas dėl transporto įvykių (V00–V99) 100 000 gyventojų	4	2,6	8,6	0,0	29,5	0,31
Standartizuotas mirtingumo dėl transporto įvykių rodiklis (V00–V99) 100 000 gyventojų	4	2,8	8,5	0,0	28,6	0,33
Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių (V00–V09) 100 000 gyventojų	0	0,0	3,4	0,0	11,8	0,0
Transporto įvykiuose patirtų traumų (V00–V99) skaičius 100 000 gyventojų	112	73,3	65,4	19,3	133,5	1,12
2.4 uždavinys. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą						
Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kvadratiniam kilometrui	-	30 216	-	-	-	-
Viešai tiekiamo geriamojo vandens prieinamumas vartotojams (proc.)	152 788	99,9	-	-	-	-
Nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas vartotojams (proc.)	152 752	99,9	-	-	-	-
3 TIKSLAS. Formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą						
3.1 uždavinys. Sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą						
Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, 100 000 gyventojų	17	11,1	4,5	0,0	11,1	2,49
Standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, 100 000 gyventojų	17	10,5	4,6	0,0	10,5	2,28
Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu, 100 000 gyventojų	25	16,4	23,4	7,4	64,3	0,70
Standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su	25	16,4	22,9	7,8	64,7	0,72

alkoholio vartojimu, 100 000 gyventojų						
Nusikalstamos veikos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda (nusikaltimai), 100 000 gyv.	128	83,8	54,2	0,0	247,3	1,54
Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais	1 035	147,7	172,4	115,7	274,8	0,86
Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais	1 381	110,7	150,2	78,7	285,0	0,74
3.2 uždavinys. Skatinti sveikos mitybos įpročius						
Kūdikų, išimtinai žindytų iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.)	447	27,1	35,4	13,6	73,5	0,77
4. TIKSLAS. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius						
4.1 uždavinys. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais						
Išvengiamų hospitalizacijų skaičius 1 000 gyventojų	4 848	31,7	33,8	21,3	57,6	0,94
Išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų skaičius 1 000 gyventojų	869	7,0	6,6	3,9	10,1	1,06
4.2 uždavinys. Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą						
Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius	2 017	2,1	2,1	1,3	4,3	1,00
Šeimos medicinos paslaugas teikiančių gydytojų skaičius 10 000 gyventojų	113	7,4	7,3	2,3	11,8	1,01
Savivaldybei pavaldžių stacionarines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių asmens sveikatos priežiūros įstaigų pacientų pasitenkinimo lygis balais	-	19,5	18,8	16,3	19,8	1,04
Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventojui	1 326 543	8,7	8,5	6,3	11,1	1,02
Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze 100 000 gyventojų	10	6,5	4,1	0,0	19,7	1,59
Sergamumas ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis (B20–B24) 100 000 gyventojų	50	3,3	2,9	0,0	6,4	1,13
4.3 uždavinys. Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą						
Kūdikų (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtinumumas 1 000 gyvų gimusių kūdikių	4	2,2	4,5	0,0	19,5	0,49
2 metų amžiaus vaikų MMR1 (tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina, 1 dozė) skiepavimo apimtys, proc.	1 922	90,4	93,7	88,7	99,5	0,96
1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina), poliomielito ir B tipo <i>Haemophilus influenzae</i> infekcijos skiepavimo apimtys (3 dozės), proc.	1 990	91,8	94,1	88,7	100,0	0,98

Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje	905	6,9	17,0	5,7	54,0	0,41
Mokinių dantų ėduonies intensyvumo indeksas		3,6	4,2	2,5	5,8	0,85
Paauglių (15–17 m.) gimdymų skaičius 1 000 gyventojų	11	5,5	6,2	0,0	25,1	0,88
4.4 uždavinys. Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę						
Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00–I99) 100 000 gyventojų	1 079	706,1	805,5	574,6	1 245,2	0,88
Standartizuotas mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų rodiklis (I00–I99) 100 000 gyventojų	1 079	733,3	804,4	651,6	1 112,4	0,91
Mirtingumas nuo piktybinių navikų (C00–C97) 100 000 gyventojų	487	318,7	285,8	199,8	432,2	1,12
Standartizuotas mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklis (C00–C97) 100 000 gyventojų	487	319,3	282,0	232,1	359,1	1,13
Mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų (I60–I69) 100 000 gyventojų	259	169,5	195,2	107,3	617,8	0,87
Standartizuotas mirtingumo nuo cerebrovaskulinių ligų rodiklis (I60–I69) 100 000 gyventojų	259	173,5	194,4	113,0	518,7	0,89
Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyventojų	829	54,2	45,6	24,2	71,1	1,19
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programoje 2015–2016 m.	14 889	64,4	46,5	17,3	64,8	1,38
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų, finansavimo programoje 2014–2016 m.	22 164	53,3	52,5	34,8	67,9	1,02
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programoje 2015–2016 m.	25 857	55,4	49,9	18,6	65,6	1,11
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programoje 2016 m.	16 786	48,9	39,0	14,7	54,3	1,25